

Werkzaamheden aan een Monument: *hoe werkt dat?*

Verduidelijking / vereenvoudiging op weg naar een omgevingsvergunning.

Voor werkzaamheden aan een monument is vaak een omgevingsvergunning nodig. Deze vergunning vraagt u aan via [het omgevingsloket](#).

Het is in alle gevallen raadzaam om, al tijdens de planvorming, contact op te nemen met Monumenten en Archeologie (M&A) voor vooroverleg. Ook voor vragen naar aanleiding van deze brochure.

Monumenten en Archeologie (Gemeente Amsterdam):

Maandag t/m vrijdag telefonisch spreekuur van 09.00-10.00 uur via 020 251 4900

Mail via erfgoed@amsterdam.nl

Als u, als monumenteigenaar, iets wilt opknappen of verbouwen en de werkzaamheden zijn niet vergunningvrij,¹ houd dan rekening met de aandachtspunten voordat u begint.

Omdat het om een monument gaat, wordt er bij de beoordeling van het plan rekening gehouden met de cultuurhistorische waarden van het monument.²

Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden is bepaalde informatie³ nodig om het plan goed te kunnen beoordelen. Amsterdam maakt nu onderscheid in 4 categorieën:

Vrij

S

M

L

Deze 4 categorieën zijn:

- vergunningvrij ('Vrij')
- klein / enkelvoudig ('S')
- middel / meervoudig ('M')
- groot / complex ('L')

¹ Zie brochure Monumenten en beschermde gezichten: vergunningvrije werkzaamheden via https://cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/publications/rapport_vergunningvrij_1.pdf

² Zie Beleidskader voor het toetsen van ingrepen of herstel van monumenten via <https://www.amsterdam.nl/beleidskadermonumenten/>

³ Zoals ook staat in de Ministeriële Regeling Omgevingsrecht (MOR) §5.1 art. 5.1 t/m 5.7, zie www.wetten.overheid.nl

1. Wat valt in welke categorie?

Hieronder vindt u voorbeelden van werkzaamheden die in de verschillende categorieën vallen. Voor alle plannen met werkzaamheden waarvoor een vergunning nodig is, geldt: S is minimaal nodig. Bij een bepaalde *verwachting* of andere inzichten kan er meer nodig zijn. **Monumenten en Archeologie toetst de plannen, maar kijkt ook in welke categorie de werkzaamheden vallen. Bij twijfel of vragen kunt u contact opnemen met Monumenten en Archeologie.**

Vrij

Werkzaamheden ten behoeve van planvorming en klein onderhoud. Onderhoud en veranderingen aan recente toevoegingen die pas na de aanwijzing als monument zijn aangebracht. Zie ook [informatieblad RCE](#).⁴

Voorbeelden:

- regulier onderhoud: herstel waarbij vormgeving, detaillering, profilering, kleur en materiaalsoort niet veranderen
- gewoon onderhoud van een tuin, park of andere aanleg waarbij de aanleg niet wijzigt
- kleine interne (in pandige) werkzaamheden waarbij geen monumentale waarden in het geding zijn, zoals de vervanging van moderne badkamers en keukens

S

*Kleine en/of eenvoudige werkzaamheden. Als de omvang toeneemt of als het om meer dan één onderdeel gaat, vallen de werkzaamheden in categorie 'M' of 'L' te vallen. Een aantal **voorbeelden** van 'S':*

- eenvoudige kozijn- en raamwijziging, zoals aanbrengen isolatieglas waarbij de detaillering niet wijzigt
- dakraam, -kapel, -terras en -tuin bouwen/aanleggen
- groen dak aanleggen
- reclame aanbrengen
- zonnepanelen en -collectoren en installaties aanbrengen
- bijgebouw bouwen (*alleen toetsing als het gebied beschermd is, bijvoorbeeld beschermd stadgezicht*)
- de dakbedekking van een dakvlak integraal vervangen
- niet-historische winkelpui wijzigen

M

*Werkzaamheden waardoor meerdere met elkaar samenhangende onderdelen in het geding zijn en werkzaamheden die als middelgroot beoordeeld worden. **Voorbeelden:***

- aanbouw / dakuitbreiding maken
- in andere kleuren schilderen, kleurbeeld wijzigen
- fundering herstellen
- 'onderdelen' (zie S) slopen
- onderdelen (monumentaal) interieur slopen (*let op! afhankelijk van waarden is dit M óf L*)
- trap(pen) wijzigen/vervangen
- plattgronden wijzigen
- casco restaureren
- minimale constructieve wijzigingen zoals raveling veranderen, dragende balk vervangen
- gevelindeling(en) wijzigen zoals balkons aanbrengen/veranderen, serres bouwen, etc.

⁴ https://cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/publications/rapport_vergunningvrij_1.pdf

L

*Wanneer het gehele gebouw wordt verbouwd, gerestaureerd of herbestemd, vallen de werkzaamheden in de categorie 'L'. Het gaat dan om werkzaamheden waarbij twee of meer samenhangende 'S' of 'M'-onderdelen in het geding zijn of een integrale aanpak van het gebouw met wijzigingen op verschillende niveaus. **Voorbeelden:***

- grootschalige herbestemming / hergebruik
- ingrijpend restauratieplan: zowel casco als interieurs
- sloop van hoofdstructuur

2. Welke informatie aanleveren?

Per categorie (S/M/L) is hieronder uitgelegd welke documenten nodig zijn en uit welke onderdelen deze in ieder geval⁵ (zie tabel) bestaan. Om duidelijk te maken wat het meest uitgebreide document (de cultuurhistorische notitie⁶) betekent, zijn voorbeelden opgesteld. Zie hiervoor de bijlagen.

S

Gericht op onderdeel van het gebouw

1. 'Cultuurhistorische notitie 'S', met
 - o Korte beschrijving van gebouw, datum van aanwijzing tot monument, relevante verbouwhistorie
 - o foto's te wijzigen onderdeel + positie op tekening
 - o (beeldbank) archieffoto's⁷, indien relevant
2. Tekeningen met daarop de te wijzigen onderdelen inclusief context
3. Gemotiveerde opgave
4. Korte werkomschrijving (materialen enzovoorts)
5. (voor herstelwerkzaamheden:) Inspectierapport

M

Gericht op onderdeel / (samenhangende) onderdelen van het gebouw. Wanneer een bouwhistorisch bureau wordt ingehuurd bevat het rapport ook een waardestelling. Dit kan het vergunningenproces versnellen

1. Cultuurhistorische notitie 'M' (voorbeeld zie bijlage 1)
2. Tekeningen met daarop de te wijzigen onderdelen inclusief context
3. Gemotiveerde opgave
4. Werkomschrijving (materialen enzovoorts)
5. (voor herstelwerkzaamheden:) Inspectierapport
6. Kleuronderzoek (bij inhoudelijke aanleiding)
7. Gespecificeerde bouwtechnische rapport(en)

L

Integrale aanpak van het gebouw met aanpassingen/wijzigingen op verschillende niveaus. Voor het onderzoek / de aanvraag dient een bouwhistorisch bureau ingeschakeld te worden.

1. Bouwhistorisch onderzoek, conform richtlijnen,⁸ (voorbeeld zie bijlage 2) met, indien van toepassing, gespecificeerd(e) cultuurhistorisch(e) rapport(en)
2. Tekeningen met daarop de te wijzigen onderdelen inclusief context
3. Gemotiveerde opgave
4. Bestek of werkomschrijving (besteksniveau bouw) met, in geval van tuin-of parkaanleg, een beheerplan
5. (voor herstelwerkzaamheden:) Inspectierapport 'L' met gebrekentekening(en) en opnametekening(en)
6. Bouwhistorisch onderzoek 'L' met waarderingsplattegronden
7. Gespecificeerde bouwtechnische rapporten⁹

⁵ Inhoud staat benoemd in de **MOR, art. 5.1 t/m 5.7** Zie www.wetten.overheid.nl

⁶ Bijlage 1 en 2: voorbeelden cultuurhistorische notitie 'M' en 'L'

⁷ Bijvoorbeeld via www.beeldbank.amsterdam.nl

⁸ Zie <http://cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/publications/richtlijnen-bouwhistorisch-onderzoek.pdf>

⁹ Zie ook Beleidskader voor het toetsen van ingrepen of herstel van monumenten via <https://www.amsterdam.nl/beleidskadermonumenten/>

document	Inhoud / informatie	uitleg / ..bijvoorbeeld
(1) Cultuurhistorische notitie / Bouwhistorisch onderzoek	<i>Voor S: zie opsomming vorige pagina.</i> <i>Voor M en L:</i> <ol style="list-style-type: none"> Registeromschrijving. Uitgebreide beschrijving gebouw, kerngegevens + te wijzigen onderdelen foto's te wijzigen onderdelen + positie op tekening bouwtekeningen uit archief bouw & woningtoezicht plattegronden waarop vermoedelijke bouwfaserings (inclusief indicatief jaartal) staat aangegeven (beeldbank) archief foto's waarderingsplattegronden (voor L) 	Zie voorbeelden 'M' en 'L' in bijlagen. <i>Voor L: Aanvraag wordt alleen in behandeling genomen als een compleet bouwhistorisch onderzoek conform Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek ingediend wordt.¹⁰</i> <i>Een Bouwhistorisch onderzoek is opgebouwd m.b.v. archiefonderzoek, opname ter plaatse, systematische beschrijving van het gebouw, interpretatie en waardstelling inclusief waardstellingsrepresentatietekeningen.</i>
	<ol style="list-style-type: none"> Rapport kleurhistorie, interieur-historie, tuin historie enz. (voor L) 	<i>Indien van toepassing</i>
(2) Tekeningen	Te wijzigen onderdeel/onderdelen met context. Bestaand en nieuw, duidelijk te onderscheiden wat oud en wat nieuw is	<i>Vb. Dakkapel: dakkapel inclusief (aansluiting op) bestaand dak uitgetekend. Schaal 1:50, kozijnen en ramen schaal 1:5, details schaal 1:5</i>
	<ol style="list-style-type: none"> Plattegrond(en) Doorsnede(s) (Evt.) detailtekeningen (Evt.) slooptekeningen 	<i>Vb. Aanbouw: niet alleen de complete aanbouw maar ook aansluiting op bestaande bouw, aangrenzende binnenruimtes en buitenruimte incl. aangrenzende percelen uitgetekend. Schaal 1:100/1:50, details schaal 1:5</i>
		<i>Bij wijzigingen in/aan plattegrond(en): ook balklagen en (monumentale) plafonds op tekeningen. Schaal 1:100 voor plattegrond, balklagen gestippeld aangegeven. Geornamenteerde (stuc)plafonds idem. Detailtekeningen schaal 1:5 / 1:1 voor versieringen van stucplafonds.</i>
		<i>Slooptekeningen: indien van toepassing. Aangeven op plattegrond en doorsnede welke onderdelen verwijderd worden.</i>
(3) Gemotiveerde opgave	Tekst: complete toelichting werkzaamheden en motivatie / legitimering	<i>Waarvoor is deze ingreep nodig / waarom wilt u de voorgestelde ingreep doen?</i> Zie ook website monumentenwacht
(4) Werkomschrijving	Opsomming onderdelen + per onderdeel omschrijving toe te passen materia(a)l(en) en werkwijze(n)	<i>Te herstellen/vervangen/toe te voegen onderdelen inclusief materiaal, werkwijze enz.</i>
		<i>Voor L: idem, (niveau) bestek</i>
(5) Inspectierapport	Rapport met opsomming / omschrijving (te herstellen) onderde(e)l(en) inclusief technische staat onderde(e)l(en)	Alleen in geval van herstelwerkzaamheden. <i>Wanneer er onderdelen worden vervangen of hersteld, moet duidelijk worden gemaakt wat de technische staat van de onderdelen is.</i> Zie ook Beleidskader voor het toetsen van ingrepen of herstel van monumenten .
(6) Kleuronderzoek	Rapport kleuronderzoek	Alleen bij inhoudelijke aanleiding Zie website ERM
(7) Gespecificeerde bouwtechnische rapporten	Rapport bouw fysisch, constructief, materiaaltechnisch, preventieve aspecten	<i>Bijvoorbeeld bij ingrepen t.b.v. isolatie: die kunnen gevolgen hebben voor historische constructies.</i> Zie ook Beleidskader .

Tabel uitleg documenten

¹⁰ Zie www.cultureelerfgoed.nl en www.bouwhistorici.nl